

ارزیابی نقش بومی‌سازی المان‌ها بر هویت بخشی مبلمان شهری (مطالعه موردی منطقه ۵ شهر کرج)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۲/۲۳ | تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۳/۲۵

علیمحمد میرزایی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، سمنان، ایران Am_mirzaei16@yahoo.com

محمدرضا زند مقدم

استادیار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، سمنان، ایران dr.zandmoghdam@gmail.com

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: با گسترش فزاینده شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرنشینان و مشکلات ناشی از آن، فراهم آوردن امکاناتی برای رفاه حال شهروندان بیش از پیش ضروری مینماید. امروزه اهمیت و نقش مبلمان شهری در خدمات رسانی و زیباسازی شهری بر هیچ کس پوشیده نیست و مبلمان شهری از اجزای ضروری و جدایی ناپذیر شهرها محسوب می‌شود. هدف از این مطالعه ارزیابی نقش بومی‌سازی المان‌ها بر هویت بخشی مبلمان شهری منطقه ۵ شهر کرج است.

روش: پژوهش حاضر بعنوان یک مطالعه کاربردی بر مبنای شیوه توصیفی از نوع همبستگی به انجام رسیده است. بر اساس فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۳ نفر می‌باشند. برای سنجش روایی ابزار تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ در شاخص‌های مورد سنجش (بیش از ۰/۷) روایی ابزار تحقیق مورد پذیرش است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس تکنیکهای جدول آماری توصیفی و مدل تحلیلی SWOT استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های مطالعه حاصل از مدل SWOT نشان داد که در راهبرد تهاجمی، مهمترین مولفه $S_{10} O_{10}$. افزایش اوقات فراغت با ایجاد مبلمان شهری در مراکز خدماتی متعدد در بخش مرکزی با وزن ۰/۷۳۱، در راهبرد تدافعی، گزینه‌های $W_4 T_9$. مشارکت دادن مردم در طراحی و ساخت مبلمان شهری و مکان یابی صحیح آن براساس نیاز مردم با امتیاز ۰/۹۲۴، در راهبرد بازنگری مهمترین گزینه $W_6 O_3$. افزایش بودجه توسعه مبلمان شهری به منظور طراحی و ساخت مبلمان با کیفیت با امتیاز ۱ و در راهبرد تنوع، مهمترین مولفه این راهبرد از نظر جامعه آماری گزینه $T_5 S_5$. تنوع سازی کاربری‌های مختلف با هویت فرهنگی و کالبدی در محلات با وزن ۰/۸۵۲ می‌باشد.

نتیجه‌گیری: شهروندان منطقه ۵، با رضایت از وضعیت فعلی، در صدد ارتقاء شاخص‌های مثبت و امکانات و توانمندی های طراحی و معماری منطقه با استفاده از مدیریت شهری هستند. در نهایت می‌توان گفت، اگر به مبلمان شهری توجه نشود، فضاهای شهری نیز آرامش و سکون لازم را ندارند و شهروندان نیز رغبتی پیدا نمی‌کنند تا از این فضاها بهره برداری نمایند.

واژگان کلیدی: فضای شهری، هویت شهری، المان‌های شهری، منطقه ۵، شهر کرج

مقدمه

انسان شهری امروز، به منظور ارضای نیازهای اجتماعی و ایفای نقش اجتماعی خود، نیاز به فضاهایی با حدود، شرایط و امکانات مناسب دارد. در شهرهای معاصر فضاهای عمومی شهر، به مثابه یکی از اجزای کالبدی شهر، دارای مفهوم عمومی و اجتماعی بوده و در واقع نیازهای اجتماعی انسان‌ها اهمیت زیادی دارد (امیری و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۸). علاوه بر این، زندگی شلوغ شهری نیز بر کمبود وقت برای فعالیتهای اوقات فراغت، تفریح و سرگرمی در فضاهای شهری تأثیر میگذارد (Oguz, 2010: 721). از چند دهه پیش تاکنون، باردیگر مکانهای عمومی به عنوان فضایی جهت زندگی مطرح شدند و اهمیت برنامه ریزی و طراحی مناسب عناصر شهری از جمله مبلمان، امری است که دوباره کشف شده است. اهداف اصلی برنامه ریزی شهری، سلامت، آسایش و زیبایی هستند، لذا دستیابی به آنها منوط به دقت و حوصله و برنامه ریزی صحیح مبلمان شهری است (زندگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۳: ۳).

فضای یک شهر حداکثر ارتباط را با مردم و زیستگاه پیرامونشان برقرار میسازد و خود نیز به صورت یک فضای رابط در تعاملات اجتماعی میان شهروندان عمل میکند و تنها راه برقراری درست ارتباط میان شهر و شهروندان و ارتباط میان شهروندان با یکدیگر به واسطه محیط شهری، ارائه امکانات مناسب شهری است (درویشی، ۱۳۹۳: ۱).

امروزه مردم جامعه بیش از آنکه در محل کار یا منزل خود باشند، در خارج از این محیط وقت خود را سپری میکنند. فضاهای عمومی مطلوب، شهروندان را به استفاده از آنها برای فعالیتهای گوناگون ترغیب می نمایند. (Nasution and Zahrah, 2014: 586) آنچه مسلم است حفظ فضای شهری و آرامش روحی در شهر است، این مهم از طریق توجه به المانهای شهری به عنوان آثار هنری مقدور است، چرا که مخاطب با دیدن آثار هنری میتواند به نشاط روحی رسیده و علاوه بر اینکه در این فضای روحی آرامش دارد، از بعد دیگر، دید بصری مخاطب تقویت شده و در جهت بهبود فرهنگی جامعه نیز گام‌های مؤثری برداشته میشود و جامعه امروزی ما وادار می‌شود تا با گسترش شهرها، فضای زیستی بیشتری را به وجود آورد. آنچه که امروزه امری نگران کننده به شمار می‌آید، این است که این شهرها در رابطه با نیازهای واقعی بشر به وجود نیامده، و بدون توجه به نیازهای روحی و روانی بشر روز به روز بر گسترش

خود می‌افزایند. در چنین شرایطی فضای شهری بدون حضور عناصر هنری فضایی است بی روح و فاقد نشانه‌های خاطر انگیز، و این گونه فضا نیز ساکنانی را پرورش خواهد کرد که هیچگونه خاطره مشترکی از شهر در ذهنشان نقش نخواهد بست. (بذرگر، ۱۳۹۶: ۸۴) با توجه به رشد شتابان شهرنشینی و فقدان نظام‌های کارآمد، برنامه ریزی و طراحی در بیشتر کشورهای در حال توسعه، فضاهای عمومی با مسائل گوناگونی از جمله فقدان مبلمان مناسب برای استفاده شهروندان مواجهند و این مسئله برآمده از بی توجهی به خواسته‌ها و نیازهای شهروندان است (Bonenberg, 2015: 1721).

از جمله عواملی که در بهبود کیفیت زندگی شهروندان و گسترش تعاملات، نقش بسزایی دارد عناصر مبلمان شهری است. تجهیزات مورد استفاده در شهرها یا اصطلاحاً مبلمان شهری، از اجزای ضروری و جدایی ناپذیر جوامع شهری به شمار می‌رود و درسالیان اخیر تعداد و تنوع آنها افزایش چشمگیری داشته است (قنبری، ۱۳۸۹: ۸۲).

در زندگی شهری امروز به ندرت می‌توان کسی را یافت که با مبلمان شهری مانند سرپناه، ایستگاه اتوبوس، باجه بلیط فروشی و... سروکار نداشته باشد. مبلمان شهری بخش زیادی از فعالیت در شهر را سامان می‌دهد و سبب افزایش کیفیت استفاده شهروندان از خیابان، میدان، پارک و عرصه‌های دیگر شهری می‌شود. عمده ترین ویژگی مبلمان شهری کاربرد عام آن است. این محصولات بیش از هر چیز دیگر با توده مردم ارتباطی مستقیم دارند (حکمت نیا، ۱۳۹۳: ۵۰۲). از این رو، ویژگی‌های داخلی و نماد فرهنگی را در زمان و مکان منعکس می‌کنند. (Abdul Wahab et al., 2015: 285)

این تجهیزات در صورتی که با در نظر گرفتن فاکتورهای طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی، در شهرها مورد استفاده قرار گیرند، می‌توانند علاوه بر کارکرد اصلی خود، موجب حفظ هویت ویژه هر ناحیه شوند و به شهرها انسجام و یکپارچگی بخشند (مرتضایی، ۱۳۸۲: ۲۷). سازماندهی مبلمان شهری به عنوان یکی از مهم ترین عناصر محیط شهری، سهم بسزایی در مطلوبیت و مطبوعیت فضا از نظر شهروندان دارد و عدم برنامه ریزی یا برنامه ریزی نامناسب در زمین مبلمان شهری، به عدم کارایی این عناصر دامن می‌زند. وقتی که تناسب و مشکلات را از دیدگاه استفاده کنندگان مورد بررسی قرار دهیم، در واقع خود را در بطن آداب و رسوم،

فرهنگ و دیدگاه‌های آنها قرار داده ایم (در عصر حاضر سیما و نمایی از شهر مورد توجه است که با طرح‌های بدیع و مدرن، رنگ‌های گرم، تند و تابلوهای رنگارنگ نئون به همراه نورپردازی‌های شبانه، جذابیت خود را حفظ کرده و خودنمایی کند، بی توجه به این که این مبلمان چه تأثیری در ذهن مخاطب شهری برجای خواهد گذارد (Fukahori & Kubota, 2002:82)

هویت شهری

استان البرز به مرکزیت شهر کرج، پس از تهران بزرگترین شهر مهاجر پذیر ایران است. این شهر با رشد جمعیت سالانه ۲/۱۴ درصد بالاترین رشد جمعیت را دارد. این رشد سریع و بدون برنامه در فاصله کمتر از چهل سال موجب گردید توزیع مبلمان‌های شهری مطابق با این توسعه پیش نرود و در بیشتر مناطق شهر شاهد کمبود یا نبود تجهیزات و مبلمان شهری باشیم. حال با توجه به اهمیت موضوع این فرضیه مطرح می‌شود. "به منظور ایجاد مجموعه‌ای همخوان با محیط پیرامونی، بومی سازی المان‌های مبلمان شهری منطقه مورد مطالعه ضروری به نظر می‌رسد"

شهر و عناصر و اجزای آن به عنوان مجموعه‌ای از عناصر خارجی، بر شهروند تأثیر می‌گذارد. تأثیر این عناصر بر فرد منجر به درک و تجربه فضایی فرد از شهر می‌گردد و در نهایت این تجربه و درک فضایی باعث شکل گیری تجربه‌های شخصی، جمعی و خاطرات شهروندی می‌شود. بر این اساس می‌توان گفت آن چه از آن به عنوان هویت شهری یاد می‌شود عبارت است از فرایند ایجاد همین احساس میان فرد به عنوان شهروند و شهر و عناصر آن به عنوان عنصر خارجی (زیئلی قطب آبادی، ۱۳۹۷: ۴)

پیشینه پژوهش

ایستگلدی و همکاران (۱۳۹۷) در مقاله «سنجش میزان رضایت مندی ساکنان شهری از وضعیت مبلمان شهری (مطالعه موردی: مناطق پنج گانه شهر زاهدان)» براساس نتایج مطالعه، میانگین عددی عامل‌های چهارگانه شهری پایین تر از میانگین مفروض (۳) است. همچنین رابطه معنادار مثبتی میان عوامل مبلمان شهری و شاخص رضایتمندی وجود دارد.

محمدی، علیرضا و پیشگر، الهه (۱۳۹۷) در مقاله خود تحت عنوان «تحلیل وضعیت مبلمان شهری و سنجش رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: حاشیه رودخانه بالیخی چای شهر اردبیل)» دریافتند که میزان رضایتمندی از عناصر مبلمان این محدوده پایین تر از میانگین و رضایت از کفپوش‌ها بیشتر از سایر عوامل است.

آزادخوانی و طهماسبی کیا (۱۳۹۵) در مقاله «بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه)» نتایج پژوهش نشان داد که از نظر ساکنان این منطقه مبلمان شهری در بهبود کیفیت محیط و رضایتمندی شهروندان تأثیر دارد. مبلمان شهری منطقه ۴ کرمانشاه از زیبایی و تناسب مطلوبی و جانمایی صحیحی برخوردار نیستند. همچنین، بین عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری و به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کاهش کیفیت محیط شهری همبستگی بالایی یافت شد.

همچنین اهدافی که در این پژوهش به دنبال آن هستیم عبارت است از بررسی نقش المان‌های موجود بر میزان هویت بخشی و حس مکان در ساکنین، بررسی میزان همخوانی المان‌های موجود با محیط پیرامون، مطالعه نقش المان‌های موجود بر فرهنگ سازی و معرفی اصالت‌های ملی و بررسی میزان انسجام المان‌های موجود در منطقه مورد مطالعه

مبانی نظری

مبلمان شهری

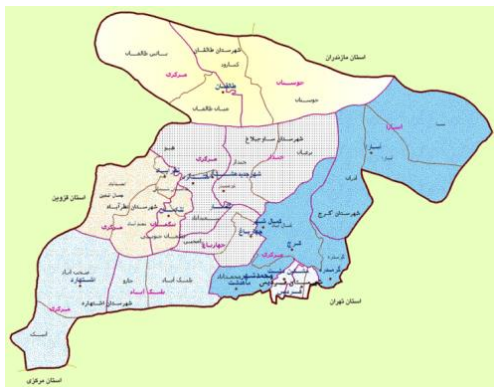
مبلمان شهری، عناصر ساختاری هستند که با وابسته بودن به نماهای فرهنگی شهرها و کشورها با هم متفاوتند (Bulut & Atabeyogh, 2007:1). در تعریفی دیگر آمده است که به مجموعه‌ی اجزایی که در فضاهای شهری چیده می‌شود و به استفاده عموم جهت رفع نیازهای زیست محیطی می‌رسند و منظر و هویت شهری را تحت شعاع قرار می‌دهد مبلمان شهری می‌گویند.

نقش اصلی مبلمان شهری در سطح خیابان‌ها و فضاهای شهری ایجاد مکان‌هایی است که زبان ناطق هویت انسان و منظر شهری مطلوب باشد. مبلمان شهری خود انواع مختلفی دارد که هر کدام از حیطة طراحی شهری، در راستای هویت شهر و سیمای آن گام بر می‌دارد و آینه‌ای از فرهنگ شهر است (یوسفی و همکاران،

به منظور انتخاب حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که بر طبق آن حجم نمونه ۳۸۳ نفر بدست آمد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس تکنیکهای جدول آماری توصیفی و مدل تحلیلی SWOT استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

از نظر موقعیت ریاضی این شهر بین ۳۵ درجه و ۴۶ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۵۱ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۵۴ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. ارتفاع متوسط این شهر از سطح دریا ۱۳۲۱ متر است. این شهر از شمال به استان مازندران، از جنوب به شهرستان شهریار و استان مرکزی، از غرب به شهرستان ساوجبلاغ و استان قزوین و از شرق به شهرستان تهران محدود است (فرمانداری شهر کرج، ۱۳۹۹)

شکل ۱: موقعیت شهرستان کرج
(منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

منطقه ۵ کرج که جمعیتی بالغ بر ۲۳۰ هزار نفر شامل ۱۲ محله با نامهای: حصارک پایین، شهرک پردیسان، شهرک چمران، گلشهر، دهقان ویلا، میانجاده، کرج نو، شهرک گلها، شهرک قائمیه، رضا شهر و شهرک ولیعصر، میدان عطار، درختی، شهرک مهران میباشد. این منطقه یکی از مهاجر پذیرترین مناطق شهرستان کرج میباشد که قومیت‌های متعدد ایرانی در آن حضور دارند. مساحت منطقه پنج ۸۹۶۱۱۶۷ هکتار میباشد. این منطقه از شمال: بلوار شهید بهشتی حد فاصل تقاطع آزادی (و امتداد جنوبی آن یادگار امام) تا تقاطع با آزاد راه کرج - قزوین، از شرق: یادگار امام و معلم از جنوب: آزاد راه کرج - قزوین از غرب: آزاد راه کرج - قزوین

سیلوپسان و برار (۲۰۱۰) در رابطه با موضوع خلق مبلمان شهری برای پارکها و باغها در برنامه Archi CAD خاطر نشان کردند که طراحی و محل نصب مبلمان شهری وابسته به فعالیتهای شهری است و طراحی فضاهای شهری باید با ارایه برنامه برای مبلمان شهری همراه باشد.

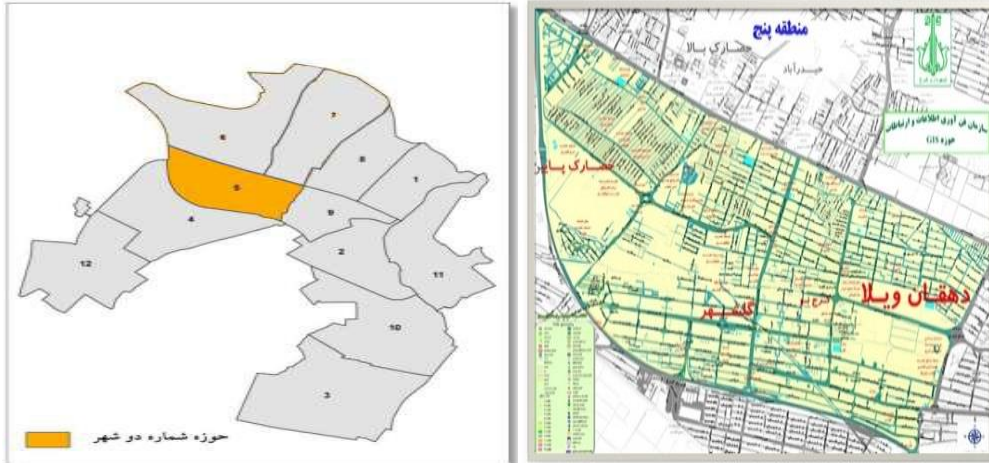
تیو پولدما و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهش خود با عنوان شناخت نیازهای شهروندان در فضاهای عمومی با استفاده از روش‌های اسنادی و پیمایش به این نتیجه می‌رسند که نیازهای اقشار مختلف در زمان‌های مختلف در استفاده از تسهیلات فضاهای عمومی از جمله مبلمان متفاوت است و باید در طراحی این فضاها به این مورد توجه نمود.

جسیخ بونبرگ (۲۰۱۵) در مقاله‌ای با عنوان فضای عمومی در نواحی سکونتی، با استفاده از روش پیمایش و با استفاده از معیارهای فضایی و اجتماعی به این نتیجه می‌رسد که عامل اصلی تأثیرگذار در کیفیت پایین و عدم استفاده از فضاهای عمومی، بی توجهی به نیازهای واقعی اجتماعی شهروندان است.

استر و همکاران (۲۰۱۶) در مقاله‌ای با عنوان نیازهای اجتماعی در طراحی فضاهای عمومی، با استفاده از حدود ۳۰ معیار مربوط به مبلمان شهری و روش پیمایش، به این نتیجه می‌رسد که برنامه ریزان و طراحان شهری می‌بایست در طراحی فضاهای عمومی به نیازهای اجتماعی شهروندان توجه خاص داشته باشند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بعنوان یک مطالعه کاربردی بر مبنای شیوه توصیفی از نوع همبستگی به انجام رسیده است. برای گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات از دو مرحله استفاده شده است. مرحله اول گردآوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز با استفاده از مطالعات و اسناد کتابخانه‌ای معتبر و مرحله دوم استفاده از پرسشنامه که توسط پژوهشگر تدوین شده و در آن پرسش‌هایی در مورد وضع موجود عناصر مبلمان شهری و میزان رضایت مندی شهروندان به کار برده شده است. برای سنجش روایی ابزار تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ در شاخص‌های مورد سنجش (بیش از ۰/۷) روایی ابزار تحقیق مورد پذیرش است. جامعه آماری ۲۳۰۰۰۰ نفر ساکن در منطقه ۵ شهر کرج در سال ۱۳۹۵ می‌باشد. (شهرداری منطقه ۵ شهر کرج، ۱۳۹۸)

شکل ۲: موقعیت محدوده مورد مطالعه
(منبع: نگارنده، ۱۳۹۹)

برقرار نمایند (تعامل انسانی). نصب سطوح نشیمن زیبا و مناسب، نشاندهنده احترام مدیریت شهر به مردم است. در طراحی نیمکت‌ها علاوه بر زیبایی و سازگاری با فرهنگ محیطی که نیمکت در آن قرار میگیرد بایستی المانها و فاکتورهای آنترپومتریکی و بیومکانیکی را نیز مد نظر قرار داد این فاکتورها عبارتند از: ارتفاع نشیمنگاه - عمق نشیمنگاه - پهنای نشیمنگاه - ارتفاع تکیه گاه (پشتی) - زاویه تکیه گاه (پشتی) - زاویه سطح نشیمنگاه (شیب نشیمنگاه) - تکیه گاه ساعد - فضای پاها. نیمکت‌های موجود در محله فقط محدود در پارک می‌باشد که در تمامی نقاط پارک نیمکت‌های چوبی و بتنی در طرح‌های مختلف وجود دارد. (شکل ۴)

وضعیت موجود مبلمان شهری

معايير و گذرگاه‌های شهری

پیاده روها از مهم ترین شبکه‌های دسترسی شهری هستند که باید از نظر سهولت در حرکت، نقاط مکث ویدو گریز، بدون مانع باشند. عدم استفاده از کف پوشهای مناسب، تعداد مصالح در پیاده روها، اختلاف سطح و موانع حرکتی را نشان می‌دهد. (شکل ۳)

نیمکت

طراحی نیمکت و نشیمن مناسب به مردم این امکان را می‌دهد که در فرصتهای لازم از نشستن و دیدن فضای شهری لذت برده و ارتباط اجتماعی و کلامی با یکدیگر

شکل ۳: عدم استفاده از کف پوشهای مناسب - اتصال نادرست پیاده رو به سواره رو

شکل ۴: نمونه نیمکت در منطقه

آفتاب و سایر عوامل مزاحم خارجی و ایجاد فضای خصوصی (Privacy) برای شخص استفاده کننده، کاربردهای اصلی این وسیله هستند. در عین حال، به عنوان یک جزء مبلمان شهری، این وسیله کاربرد زیبایی شناسانه نیز دارد و در صورت برخورداری از طراحی خوب، در ارتقاء کیفیت محیط و چشم انداز ظاهری شهر نیز موثر است. در واقع سابقه وجودی این وسیله به رواج تلفن به عنوان وسیله‌ای عمومی بر می‌گردد که نسبت به اغلب اجزاء مبلمان شهری قدیمی تر است.

تلفن عمومی

دسته‌ای از مبلمان شهری، باجه‌های تلفن است که تاثیر قابل ملاحظه‌ای در سیمای فضاهای شهری دارند. تلفن عمومی در زندگی روزمره شهروندان از اهمیت بسیاری برخوردار است. دلیل وجودی کیوسک یا محفظه تلفن عمومی وجود سروصدای مزاحم در خیابان در هنگام استفاده از تلفن است. ایجاد امکان مکالمه تلفنی در سطح شهر با حداکثر راحتی از نظر خنثی نمودن سروصدای محیط بیرون، محافظت از نفوذ باد، باران،

شکل ۵: جانمایی نامناسب و ارتفاع زیاد تلفن از کف باجه

لحاظ رتبه از وضعیت مناسبی برخوردار می‌باشد. بالاترین میانگین مربوط به گویه میزان تأثیر خوانا بودن علائم و نوشته‌های مبلمان (۳/۷۷) و پایین ترین میانگین مربوط به گویه میزان تأثیر کارکرد مبلمان بر حسب تعداد جمعیت (۳/۲۳) می‌باشد.

جدول ۱: ایجاد مجموعه‌ای همخوان با محیط پیرامونی، بومی سازی المان‌های مبلمان شهری

ردیف	سوالات	میانگین
۱	میزان تأثیر رعایت نیاز و استفاده ساکنین منطقه از مبلمان	۳/۴۶
۲	میزان تأثیر اندازه مبلمان شهری و نیازهای ساکنین منطقه	۳/۴۰
۳	میزان تأثیر کارکرد مبلمان بر حسب تعداد جمعیت	۳/۲۳
۴	میزان تأثیر خوانا بودن علائم و نوشته‌های مبلمان	۳/۷۷
۵	میزان تأثیر مناسب بودن مبلمان با شرایط اقلیمی	۳/۵۰
۶	میزان تأثیر کف سازی مناسب فضاهای عمومی	۳/۲۵
۷	میزان تأثیر مناسب سازی سطح معابر برای گروه‌های مختلف	۳/۳۱
۸	میزان تأثیر رعایت شیب مناسب فضاهای عمومی مبلمان	۳/۶۲
۹	میزان تأثیر اختلاف سطح استانداردها در طراحی مبلمان	۳/۴۲
۱۰	میزان تأثیر مبلمان شهری منطبق با کارکرد فضای عمومی	۳/۳۴
	جمع	۳/۴۳

تحلیل وضعیت مبلمان شهری منطقه ۵ با استفاده از مدل SWOT

در این بخش از تحقیق، براساس تحلیل SWOT، ۲۰ مولفه یا شاخص به عنوان عوامل داخلی موثر بر ساماندهی مبلمان شهری در قالب نقاط قوت (۱۰ مولفه) و نقاط ضعف (۱۰ مولفه) و ۲۰ شاخص نیز به عنوان عوامل خارجی موثر بر ساماندهی مبلمان شهری در قالب فرصت‌ها (۱۰ مولفه) و تهدیدها (۱۰ مولفه) ارائه شده است.

جدول ۲: مبلمان کلی از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای مبلمان شهر در ماتریس SWOT

نقاط قوت (S)	نقاط ضعف (W)
S ₁ افزایش اوقات فراغت جوانان و سالمندان و بطور کلی نیروی غیرفعال منطقه؛	W ₁ وجود کاربری‌های ناسازگار با فرهنگ و نگرش اجتماعی مردم منطقه بویژه بانوان
S ₂ ارتقاء کیفیت زندگی ساکنین منطقه	W ₂ عدم مناسب سازی کاربری‌های مبلمان با افشار مختلف بویژه معلولین
S ₃ وجود جمعیت زیاد در منطقه و استفاده مکرر از مبلمان؛	W ₃ تناقض کاربری‌های مبلمان شهری از نظر رنگ و شکل
S ₄ سازماندهی و ترویج ورزش همگانی در منطقه؛	W ₄ مکان یابی نادرست کاربری‌ها در اماکن عمومی
S ₅ وجود مبلمان‌های متعدد در نقاط مختلف شهر؛	W ₅ عدم آموزش نحوه استفاده صحیح از مبلمان
S ₆ ایجاد انگیزه و حس تعلق مکانی در ساکنین منطقه؛	W ₆ کیفیت پایین مصالح و اسکلت مبلمان
S ₇ تنوع سازی کاربری‌های مختلف در داخل منطقه؛	W ₇ ایجاد مزاحمت‌های عبوری افراد با توجه به موقعیت مبلمان در پارک و وجود افسرد بزهکار در کنار آن
S ₈ زیباسازی محلات و نمای شهری؛	W ₈ عدم رعایت فاصله قرار گیری عناصر مبلمان شهری نسبت به پیاده رو و سواره رو
S ₉ بهبود ارتباط بین شهروندان و مسئولان شهری؛	W ₉ وجود مبلمان شهری مزاحم و غیرقابل استفاده در فضاهای عمومی
S ₁₀ بهسازی فضاهای سبز و عمومی و پارک‌ها؛	W ₁₀ عدم انطباق شکل و رنگ و اندازه مبلمان شهری با شرایط اقلیمی منطقه

متاسفانه باجه‌های تلفن عمومی مستقر در محدوده مطالعاتی در محفظه‌های نیمه باز هستند. این محفظه‌ها صرفاً به منظور احاطه کردن سر و بالا تنه ی استفاده کننده برای جلوگیری از ورود سر و صدای بیرون طراحی شده اند و نمی توانند آن را از تأثیرات اقلیمی نامطلوب محافظت کنند. همچنین به خاطر اندازه ی بالنسبه کوچک خود امکان کافی برای گذاشتن وسایل همراه استفاده کننده و آزاد ساختن کامل دو دست وی برای گرفتن شماره، نگهداشتن گوشی ایجاد نمی نماید. در عین حال، به خاطر لزوم باز بودن یک طرف آن برای ورود و خروج استفاده کننده، بخش زیادی از سر و صدای محیط خارج، باز به داخل نفوذ می‌کند. (شکل ۵)

یافته‌های پژوهش

از میان پرسشنامه‌های توزیع شده تعداد افراد مرد مورد پرسش (۵۴ درصد) و زنان (۴۳ درصد) می‌باشند. (۵۹ درصد) از افراد مورد پرسش متاهل، و (۴۱ درصد) مجرد هستند.

به منظور ایجاد مجموعه‌ای همخوان با محیط پیرامونی، بومی سازی المان‌های مبلمان شهری منطقه مورد مطالعه ضروری به نظر می‌رسد.

به منظور بررسی «ایجاد مجموعه‌ای همخوان با محیط پیرامونی، بومی سازی المان‌های مبلمان شهری» از ۱۰ گویه استفاده شده که چگونگی توزیع نسبی پاسخگویی به گویه‌ها این جدول (۱) آمده است. میانگین کل شاخص‌ها برابر ۳/۴۳ می‌باشد. این میانگین در بازه ۱ تا ۵ تعریف شده است. با توجه به این جدول ملاحظه می‌شود میانگین شاخص ایجاد مجموعه‌ای همخوان با محیط پیرامونی، بومی سازی المان‌های مبلمان شهری از

تهدیدها (T)	فرصتها (O)
T ₁ : درحاشیه قرار گرفتن مسائل مبلمان شهری در برنامه ریزی شهری	O ₁ : توجه ویژه مسئولان شهری و کشوری به مسئله زیبا سازی و طراحی شهری
T ₂ : پژوهش‌های اندک در زمینه مبلمان شهری بویژه در شهر کرج	O ₂ : وجود رشته‌های مختلف دانشگاهی در ارتباط با مبلمان شهری و پژوهش‌های علمی و اجرایی در این رابطه
T ₃ : یکنواختی و عدم رعایت تنوع در طراحی مبلمان شهری در کل منطقه و کشور	O ₃ : تخصیص سالانه بخشی از بودجه شهرداری‌ها در کل کشور به امر برنامه ریزی، طراحی و حفظ مبلمان شهری
T ₄ : عدم تعمیر و نگهداری مداوم و منظم مبلمان شهری	O ₄ : واقع شدن به عنوان مرکز شهر و تردد جمعیت زیاد در منطقه
T ₅ : بی هویتی مبلمان شهری نسبت به عناصر کلیدی و فرهنگی شهرها	O ₅ : توسعه تبلیغات خیابانی و رشد بنرهای تبلیغاتی در منطقه
T ₆ : نبود نمادهای فرهنگی و هنری در طراحی مبلمان شهری و عدم تطبیق آن	O ₆ : افزایش انگیزه در بین مردم جهت استفاده از مبلمان شهری در اوقات فراغت
T ₇ : ضعف فرهنگی در نگهداری و استفاده بهینه و صحیح از مبلمان شهری	O ₇ : ورود افراد غریبه و گردشگر به منطقه و جلب توجه آنها با مبلمان شهری
T ₈ : ضعف متخصصان طراحی و ساخت مبلمان شهری منطبق با شرایط ساختاری-کارکردی مناطق	O ₈ : وجود امنیت کافی در منطقه و افزایش حضور مردم در اماکن عمومی
T ₉ : عدم مشارکت مردم در تمامی فرآیند مدیریت مبلمان شهری	O ₉ : گسترش روشنایی‌های پارک و اماکن عمومی با هدف برقراری امنیت و رفاه بیشتر شهروندان
T ₁₀ : ناهماهنگی مدیریتی سازمانها و نهادهای دخیل در تولید و نصب مبلمان شهری	O ₁₀ : وجود مراکز خدماتی متعدد در منطقه

همچنین طبق جدول (۴) ماتریس IFE (جدول نقاط ضعف) شاخص کیفیت پایین مصالح و اسکلت مبلمان با امتیاز ۴/۰۱ در رتبه اول، شاخص مکان یابی نادرست کاربری‌ها در اماکن عمومی ۳/۹۵ در رتبه دوم و شاخص ایجاد مزاحمت‌های عبوری افراد با توجه به موقعیت مبلمان در پارک و وجود افراد بزهکار در کنار آن با نمره میانگین ۳/۸۲ در رتبه سوم نقاط ضعف منطقه قرار دارند.

مطابق (جدول ۳) ماتریس IFE (جدول نقاط قوت)، ۱۰ شاخص استفاده شده که شاخص ایجاد انگیزه و حس تعلق مکانی در ساکنین منطقه با میانگین نمره ۴/۲۳، در رتبه اول، شاخص زیباسازی محلات و نمای شهری با نمره میانگین ۳/۹۶ در رتبه دوم و شاخص بهسازی فضاهای سبز و عمومی و پارک‌ها با نمره ۳/۸۲ در رتبه سوم از نقاط قوت منطقه محسوب می‌شوند.

جدول ۳ ماتریس IFE تحلیل وضعیت مبلمان شهری منطقه ۵ (جدول نقاط قوت)

شاخص‌ها	رتبه	میانگین	وزن نسبی	امتیاز وضع موجود	امتیاز وزن دار
S ₁ : وجود مبلمان‌های متعدد در نقاط مختلف شهر	۴	۳/۷۵	۰/۰۵۳	۳	۰/۱۵۸
S ₂ : بهسازی فضاهای سبز و عمومی و پارک‌ها	۳	۳/۸۲	۰/۰۵۴	۴	۰/۲۱۵
S ₃ : وجود جمعیت زیاد در منطقه و استفاده مکرر از مبلمان	۱۰	۳/۱۷	۰/۰۴۵	۲	۰/۰۸۹
S ₄ : زیباسازی محلات و نمای شهری	۲	۳/۹۶	۰/۰۵۶	۴	۰/۲۲۳
S ₅ : تنوع سازی کاربری‌های مختلف در داخل منطقه	۲	۳/۲۴	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۹۱
S ₆ : ایجاد انگیزه و حس تعلق مکانی در ساکنین منطقه	۱	۴/۲۳	۰/۰۶۰	۴	۰/۲۳۸
S ₇ : ارتقاء کیفیت زندگی ساکنین منطقه	۵	۳/۵۸	۰/۰۵۰	۳	۰/۱۵۱
S ₈ : بهبود ارتباط بین شهروندان و مسئولان شهری	۶	۳/۵۲	۰/۰۵۰	۳	۰/۱۴۹
S ₉ : سازماندهی و ترویج ورزش همگانی در منطقه	۸	۳/۳۸	۰/۰۴۸	۲	۰/۰۹۵
S ₁₀ : افزایش اوقات فراغت جوانان و سالمندان و بطور کلی نیروی غیرفعال منطقه	۷	۳/۴۲	۰/۰۴۸	۲	۰/۰۹۶

جدول ۴ ماتریس IFE تحلیل وضعیت مبلمان شهری منطقه ۵ (جدول نقاط ضعف)

شاخص‌ها	رتبه	میانگین	وزن نسبی	امتیاز وضع موجود	امتیاز وزن دار
W ₁ . وجود کاربری‌های ناسازگار با فرهنگ و نگرش اجتماعی مردم منطقه بویژه بانوان	۶	۳/۴۴	۰/۰۴۸	-۳	-۰/۱۴۵
W ₂ . عدم مناسب سازی کاربری‌های مبلمان با اقصاء مختلف بویژه معلولین	۷	۳/۳۲	۰/۰۴۷	-۲	-۰/۰۹۳
W ₃ . تناقض کاربری‌های مبلمان شهری از نظر رنگ و شکل	۸	۳/۱۷	۰/۰۴۵	-۲	-۰/۰۸۹
W ₄ . مکان یابی نادرست کاربری‌ها در اماکن عمومی	۲	۳/۹۵	۰/۰۵۶	-۴	-۰/۲۲۲
W ₅ . عدم آموزش نحوه استفاده صحیح از مبلمان	۱۰	۲/۹۴	۰/۰۴۱	-۲	-۰/۰۸۳
W ₆ . کیفیت پایین مصالح و اسکلت مبلمان	۱	۴/۰۱	۰/۰۵۶	-۴	-۰/۲۲۶
W ₇ . ایجاد مزاحمت‌های عبوری افراد با توجه به موقعیت مبلمان در پارک و وجود افراد بزهکار در کنار آن	۳	۳/۸۲	۰/۰۵۴	-۴	-۰/۲۱۵
W ₈ . عدم رعایت فاصله قرار گیری عناصر مبلمان شهری نسبت به پیاده رو و سواره رو	۹	۳/۰۳	۰/۰۴۳	-۲	-۰/۰۸۵
W ₉ . وجود مبلمان شهری مزاحم و غیرقابل استفاده در فضاهای عمومی	۴	۳/۷۲	۰/۰۵۲	-۳	-۰/۱۵۷
W ₁₀ . عدم انطباق شکل و رنگ و اندازه مبلمان شهری با شرایط اقلیمی محله	۵	۳/۵۶	۰/۰۵۰	-۳	-۰/۱۵۰

از نظر نقاط فرصت در منطقه، مطابق جدول (۵) ماتریس EFE (جدول فرصت‌ها)، شاخص افزایش انگیزه در بین مردم جهت استفاده از مبلمان شهری در اوقات فراغت با میانگین ۴/۰۳ در رتبه اول، شاخص وجود امنیت کافی در منطقه و افزایش حضور مردم در اماکن عمومی میانگین ۳/۹۶، در رتبه دوم و شاخص وجود مراکز خدماتی متعدد با میانگین ۳/۸۳ در رتبه سوم قرار دارد.

در جدول شماره (۶) ماتریس EFE جدول تهدیدها، شاخص عدم تعمیر و نگهداری مداوم و منظم مبلمان شهری با میانگین ۳/۹۸ بعنوان مهمترین تهدید در منطقه در رتبه اول، شاخص نبود نمادهای فرهنگی و هنری در طراحی مبلمان شهری و عدم تطبیق آن با میانگین ۳/۸۶ در رتبه دوم و شاخص ضعف فرهنگی در نگهداری و استفاده بهینه و صحیح از مبلمان شهری با میانگین ۳/۵۱ در رتبه سوم تهدیدات منطقه قرار دارند.

جدول ۵: ماتریس EFE تحلیل وضعیت مبلمان شهری منطقه ۵ (جدول فرصت‌ها)

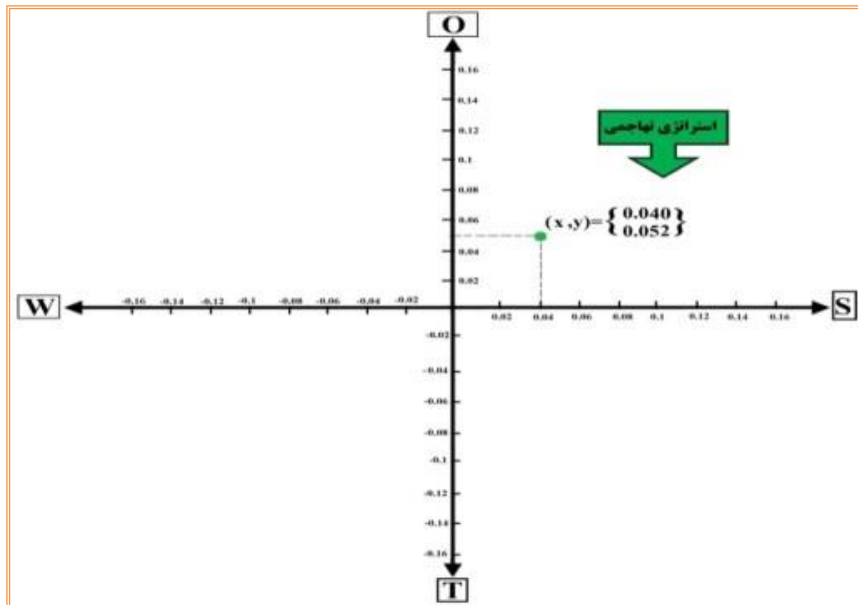
شاخص‌ها	رتبه	میانگین	وزن نسبی	امتیاز وضع موجود	امتیاز وزن دار
O ₁ . توجه ویژه مسئولان شهری و کشوری به مسئله زیباسازی و طراحی شهری	۴	۳/۶۷	۰/۰۵۳	۳	۰/۱۵۹
O ₂ . وجود رشته‌های مختلف دانشگاهی در ارتباط با مبلمان شهری و پژوهش‌های علمی و اجرایی در این رابطه	۶	۳/۴	۰/۰۴۹	۳	۰/۱۴۸
O ₃ . تخصیص سالانه بخشی از بودجه شهرداری‌ها در کل کشور به امر برنامه ریزی، طراحی و حفظ مبلمان شهری	۵	۳/۴۲	۰/۰۵۰	۳	۰/۱۴۹
O ₄ . واقع شدن به عنوان مرکز شهر و تردد جمعیت زیاد در منطقه	۷	۳/۳۷	۰/۰۴۹	۲	۰/۰۹۸
O ₅ . توسعه تبلیغات خیابانی و رشد بنرهای تبلیغاتی در منطقه	۹	۳/۱۵	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۹۱
O ₆ . افزایش انگیزه در بین مردم جهت استفاده از مبلمان شهری در اوقات فراغت	۱	۴/۰۳	۰/۰۵۸	۴	۰/۲۳۳
O ₇ . ورود افراد غریبه و گردگر به منطقه و جلب توجه آنها با مبلمان شهری	۸	۳/۲۴	۰/۰۴۷	۲	۰/۰۹۴
O ₈ . وجود امنیت کافی در منطقه و افزایش حضور مردم در اماکن عمومی	۲	۳/۹۶	۰/۰۵۷	۴	۰/۲۲۹
O ₉ . گسترش روشنایی‌های پارک و اماکن عمومی با هدف برقراری امنیت و رفاه بیشتر شهروندان	۱۰	۳/۰۴	۰/۰۴۴	۲	۰/۰۸۸
O ₁₀ . وجود مراکز خدماتی متعدد در منطقه ۵	۳	۳/۸۳	۰/۰۵۵	۴	۰/۲۲۲

جدول ۶ ماتریس EFE تحلیل وضعیت مبلمان شهری منطقه ۵ (جدول تهدیدها)

شاخص ها	رتبه	میانگین	وزن نسبی	امتیاز وضع موجود	امتیاز وزن دار
T1. درحاشیه قرار گرفتن مسائل مبلمان شهری در برنامه ریزی شهری	۶	۳/۳۲	۰/۰۴۸	-۳	-۰/۱۴۴
T2. پژوهش‌های اندک در زمینه مبلمان شهری بویژه در منطقه ۵ شهر کرج	۱۰	۲/۹۱	۰/۰۴۲	-۲	-۰/۰۸۴
T3. یکنواختی و عدم رعایت تنوع در طراحی مبلمان شهری در کل منطقه و کشور	۹	۳/۰۸	۰/۰۴۵	-۲	-۰/۰۸۹
T4. عدم تعمیر و نگهداری مداوم و منظم مبلمان شهری	۱	۳/۹۸	۰/۰۵۸	-۴	-۰/۳۳۰
T5. بی هویتی مبلمان شهری نسبت به عناصر کالبدی و فرهنگی شهرها	۸	۳/۱۹	۰/۰۴۶	-۲	-۰/۰۹۲
T6. نبود نمادهای فرهنگی و هنری در طراحی مبلمان شهری و عدم تطبیق آن	۲	۳/۸۶	۰/۰۵۶	-۴	-۰/۲۲۴
T7. ضعف فرهنگی در نگهداری و استفاده بهینه و صحیح از مبلمان شهری	۳	۳/۵۱	۰/۰۵۱	-۴	-۰/۲۰۳
T8. ضعف متخصصان طراحی و ساخت مبلمان شهری منطبق با شرایط ساختاری-کارکردی مناطق	۷	۳/۳	۰/۰۴۸	-۲	-۰/۰۹۶
T9. عدم مشارکت مردم در تمامی فرآیند مدیریت مبلمان شهری	۴	۳/۴۵	۰/۰۵۰	-۳	-۰/۱۵۰
T10. ناهماهنگی مدیریتی سازمانها و نهادهای دخیل در تولید و نصب مبلمان شهری	۵	۳/۳۷	۰/۰۴۹	-۳	-۰/۱۴۶

تعیین نوع استراتژی‌های ساماندهی مبلمان شهری منطقه ۵ روی محور مختصات برای تجزیه و تحلیل هم زمان عوامل داخلی و خارجی از ماتریس داخلی و خارجی استفاده می‌گردد. این ماتریس برای تعیین موقعیت ساماندهی مبلمان شهری به کار می‌رود و برای تشکیل آن باید نمرات حاصل از ماتریس ارزیابی عوامل داخلی و ماتریس ارزیابی عوامل خارجی را در ابعاد عمودی و افقی آن قرار داد تا تاثیر مولفه‌های مذکور در ساماندهی و توسعه مبلمان شهری مشخص گردد و بتوان از این طریق استراتژی‌های مناسبی را برای آن مشخص نمود. این ماتریس منطبق بر ماتریس SWOT است و استراتژی‌های مناسب برای سازمان را مشخص می‌کند. اصولاً هر راهبرد در زیر مجموعه یکی از اهداف، روش رسیدن به هدف را مشخص می‌سازد. شناسایی ذی‌نفع‌های درونی و بیرونی نیز به شناسایی عوامل کمک می‌کنند. پس از آن برای رسیدن به هر راهبرد، برنامه‌هایی مشخص می‌شود که لازم است زمانبندی و بودجه‌گذاری آنها نیز انجام شود. موقعیت راهبردها نشان می‌دهد که برنامه ریزی، برای تصمیم سازی و سیاست‌گذاری در زمینه توسعه و ساماندهی به مبلمان شهری باید بر کدام استراتژی‌ها و برنامه تاکید گردد.

تصویر شماره (۶) مربوط به نمودار مجموع نظرات گروه‌های آماری است. و یک نمای کلی از استراتژی اصلی تحقیق ارائه می‌دهد. در این نمودار، نمره روی محور Xها ۰،۰۴۰ و روی محور Yها ۰،۰۵۲ می‌باشد که در واقع استراتژی تهاجمی را نشان می‌دهد که دشوارترین و مخاطره آمیزترین شرایط را برای توسعه و بهبود مبلمان شهری در منطقه ۵ را ترسیم می‌کند. زیرا، بر توانمندی‌های درونی و بیرونی تاکید دارد. ان راهبرد، نقاط ضعف و تهدیدها را نادیده می‌گیرد و بر توسعه هدف تاکید دارد. بطور کلی، مهمترین هدف در اجرای استراتژی‌ها تهاجمی، تقویت نقاط قوت با تاکید بر فرصت‌های پیش روی محیط خارجی است. در چنین موقعیتی وضعیت مناسب بوده و در وضع رو به توسعه قرار خواهیم گرفت. راهبرد تهاجمی (SO)، بر نقاط قوت داخلی و فرصت‌های محیط بیرونی تاکید دارد. هدف راهبرد تهاجمی، این است که می‌توان با استفاده از نقاط قوت داخلی از فرصت‌های خارجی حداکثر بهره برداری را نمود. از اینرو، شهروندان منطقه ۵، با رضایت از وضعیت فعلی، در صدد ارتقاء شاخص‌های مثبت و امکانات و توانمندی‌های طراحی و معماری منطقه با استفاده از مدیریت شهری هستند.

تصویر شماره ۶: نمودار موقعیت نوع استراتژی ساماندهی میلمان شهری منطقه ۵

-تدوین راهبردهای چهارگانه ساماندهی میلمان شهری منطقه ۵

جدول ۷: راهبردهای ساماندهی میلمان شهری منطقه ۵

ماتریس راهبردها	موفله‌های داخلی
نقاط قوت (S)	نقاط ضعف (W)
<p>S₂ O₁ ایجاد امنیت در اماکن عمومی با بهبود وضعیت روشنایی فضاهای سبز و پارک‌ها</p> <p>S₃ O₄ توسعه میلمان شهری در بخش مرکزی و پرجمعیت مناطق</p> <p>S₆ O₅ تقویت حس تعلق مکانی با گسترش تبلیغات در اماکن عمومی از طریق میلمان شهری</p> <p>S₉ O₆ توسعه ورزش همگانی بمنظور ایجاد انگیزه در بین مردم جهت استفاده از میلمان شهری در اوقات فراغت</p> <p>S₁₀ O₁₀ افزایش اوقات فراغت با ایجاد میلمان شهری در مراکز خدماتی متعدد در بخش مرکزی</p>	<p>W₁ O₁ توجه مسئولان شهری و کشوری به مسئله زیبا سازی و طراحی شهری با هدف حذف کاربری‌های ناسازگار با فرهنگ و نگرش اجتماعی مردم منطقه بویژه بانوان</p> <p>W₂ O₂ مناسب سازی کاربری‌های میلمان شهری برای اقشار مختلف بویژه معلولین، نابینایان و ...</p> <p>W₅ O₈ نصب بنرهای آموزشی نحوه استفاده صحیح از میلمان در اماکن عمومی</p> <p>W₆ O₃ افزایش بودجه توسعه میلمان شهری بمنظور طراحی و ساخت میلمان با کیفیت</p> <p>W₇ O₇ گسترش امنیت در اماکن عمومی بمنظور ارتقاء آسودگی خاطر ساکنین منطقه و افراد غیربومی جهت استفاده از اماکن عمومی</p>
<p>T₁S₁ توسعه میلمان شهری در نقاط متعدد شهر به عنوان نماد برنامه ریزی ورزش و اوقات فراغت همگانی در اماکن عمومی</p> <p>T₄S₄ تلاش برای حفظ و تعمیر و نگهداری میلمان شهری به عنوان عامل زیبایی محلات و مناطق مختلف شهری</p> <p>T₅S₅ تنوع سازی کاربری‌های مختلف با هویت فرهنگی و کالبدی در محلات</p> <p>T₂S₇ توسعه پژوهش در زمینه نقش میلمان شهری در ارتقاء کیفیت زندگی ساکنین منطقه</p> <p>T₆S₈ گسترش ارتباط بین شهروندان و مسئولان شهری بمنظور حل مشکلات میلمان شهری در زمینه طراحی، تولید و نصب میلمان شهری</p>	<p>W₃ T₃ تنوع سازی میلمان شهری د انطباق و سازگاری آن با ساختار فرهنگی و محیطی منطقه</p> <p>W₄ T₉ مشارکت دادن مردم در طراحی و ساخت میلمان شهری و مکان یابی صحیح آن براساس نیاز مردم</p> <p>W₈ T₈ استفاده از متخصصات صراحی و معماری شهری در طراحی و ساخت میلمان شهری براساس استاندارد مهندسی</p> <p>W₉ T₇ برنامه ریزی جهت حفظ و نگهداری از میلمان شهری و تعمیر آن بصورت مستمر</p> <p>W₁₀ T₆ استفاده از نمادهای فرهنگی و محیطی منطقه در طراحی میلمان شهری</p>

نقاط قوت (O)

ماتریس راهبردها

نقاط ضعف (T)

-اولویت بندی راهبردهای ساماندهی مبلمان شهری با استفاده از مدل SWOT

در تحلیل SWOT، اطلاعات جمع آوری شده در طول فرآیند ارزیابی، اغلب منجر به شناسایی مسائل راهبردها میشود. تعیین راهبردها مهمترین مرحله تحلیل SWOT است. زیرا با این کار، جهت گیریهای آتی مشخص می شود، اولویتها تعیین میگردد، تصمیم گیریهای اساسی با توجه به تمامی سطوح و کنشها انجام می گیرد، عملکرد سازمانی بهبود می یابد و با توجه به وضعیت در حال تغییر، به یک روش کارساز و منطقی برخورد می شود.

بدین ترتیب راهبردهای ارائه شده، شامل پیشنهادها و برنامه هایی است که به منظور توسعه و ساماندهی مبلمان شهری منطقه ۵ کرج، براساس وزن دهی و اولویت بندی شاخصها توسط جامعه آماری ارائه شده است. با توجه به کثرت تعداد راهبردها، اجرای آنها در طی مدت زمان کوتاه مقرون به صرفه نخواهد بود. بهترین کار برای عملیاتی کردن این راهبردها، اولویت بندی آنها به ترتیب اهمیت آنها در ساماندهی مبلمان شهری است.

با توجه به اینکه استراتژی تهاجمی به عنوان مهمترین راهبرد ساماندهی مبلمان شهری انتخاب شده است. تمامی گزینه های آن به عنوان مهمترین راهبردهای برای برنامه ریزی و توسعه و ساماندهی مبلمان شهری است. در راهبرد تهاجمی می توان یک حالت هم افزایی در منطقه ایجاد کرد. هر منطقه یا

شهری مایل است در این موقعیت قرار داشته باشد تا بتواند با بهره گیری از توانمندیها، استفاده از فرصتها را به حداکثر برساند. در این راهبرد مهمترین مولفه S_{10} O_{10} ، افزایش اوقات فراغت با ایجاد مبلمان شهری در مراکز خدماتی متعدد در بخش مرکزی با وزن $0/731$ در رتبه اول قرار دارد. و جامعه آماری معتقد است که افزایش اوقات فراغت مهمترین عامل در توسعه و ساماندهی مبلمان شهری است. همچنین مولفه های S_3 O_4 ، توسعه مبلمان شهری در بخش مرکزی و پرجمعیت مناطق با وزن $0/644$ ، و O_6 S_9 ، توسعه ورزش همگانی به منظور ایجاد انگیزه در بین مردم جهت استفاده از مبلمان شهری در اوقات فراغت با وزن $0/628$ در رتبه های بعدی قرار دارد.

در راهبرد تدافعی، مهمترین مسائل، توسعه زیرساخت های خدماتی و تفریحی برای ایجاد نشاط و سرزندگی در منطقه است. بدین ترتیب، در راهبرد تدافعی، گزینه های T_9 W_4 ، مشارکت دادن مردم در طراحی و ساخت مبلمان شهری و مکان یابی صحیح آن براساس نیاز مردم با امتیاز $0/924$ ، T_8 W_8 ، استفاده از متخصصات طراحی و معماری شهری در طراحی و ساخت مبلمان شهری براساس استاندارد مهندسی امتیاز $0/817$ ، و T_3 W_3 ، تنوع سازی مبلمان شهری در انطباق و سازگاری آن با ساختار فرهنگی و محیطی منطقه با امتیاز $0/652$ انتخاب شده اند.

جدول ۸: اولویت بندی مولفه های راهبرد تهاجمی

رتبه	Cl_i^+	S_i^-	S_i^+	
۴	۰/۵۰۸	۰/۰۱۵۹	۰/۰۱۵۴	O_9 S_2 ، ایجاد امنیت در اماکن عمومی با بهبود وضعیت روشنایی فضاهای سبز و پارکها
۲	۰/۶۴۴	۰/۰۱۹۶	۰/۰۱۰۸	O_4 S_3 ، توسعه مبلمان شهری در بخش مرکزی و پرجمعیت مناطق
۵	۰/۰۸۶	۰/۰۰۲۵	۰/۰۲۶۸	O_5 S_6 ، تقویت حس تعلق مکانی با گسترش تبلیغات در اماکن عمومی از طریق مبلمان شهری
۳	۰/۶۲۸	۰/۰۱۹۳	۰/۰۱۱۴	O_6 S_9 ، توسعه ورزش همگانی بمنظور ایجاد انگیزه در بین مردم جهت استفاده از مبلمان شهری در اوقات فراغت
۱	۰/۷۳۱	۰/۰۲۱۵	۰/۰۰۷۹	O_{10} S_{10} ، افزایش اوقات فراغت با ایجاد مبلمان شهری در مراکز خدماتی متعدد در بخش مرکزی

جدول ۹: اولویت بندی مولفه‌های راهبرد تدافعی

رتبه	Cl _i ⁺	Si _i ⁻	Si _i ⁺	
۳	۰/۶۵۲	۰/۰۲۰۴	۰/۰۱۰۹	W ₃ T ₃ . تنوع سازی مبلمان شهری در انطباق و سازگاری آن با ساختار فرهنگی و محیطی منطقه
۱	۰/۹۲۴	۰/۰۲۹۰	۰/۰۰۲۴	W ₄ T ₉ . مشارکت دادن مردم در طراحی و ساخت مبلمان شهری و مکان یابی صحیح آن براساس نیاز مردم
۲	۰/۸۱۷	۰/۰۲۴۹	۰/۰۰۵۶	W ₈ T ₈ . استفاده از متخصصات صراحی و معماری شهری در طراحی و ساخت مبلمان شهری براساس استاندارد مهندسی
۴	۰/۵۰۱	۰/۰۱۵۴	0.0153	W ₉ T ₇ . برنامه ریزی جهت حفظ و نگهداری از مبلمان شهری و تعمیر آن بصورت مستمر
۵	0.134	۰/۰۰۴۱	۰/۰۲۶۳	W ₁₀ T ₆ . استفاده از نمادهای فرهنگی و محیطی منطقه در طراحی مبلمان شهری

راهبرد تنوع مربوط به وضعیت خارجی سازمان است و نقاط منفی (تهدیدات پیش روی) آن را در ارتباط با بیرون ارزیابی می‌کند. هدف این راهبرد، کاهش تهدیدات تا حد امکان است. منطقه‌ای که در معرض فرسودگی و عدم توسعه قرار دارد می‌تواند با برگزاری دوره‌هایی مانند مدیریت راهبردی شهری، معماری و طراحی شهری و ... از راهبردهای گوناگونی مانند انحلال، ادغام و تلاش برای بقا استفاده کند. مهمترین مولفه این راهبرد از نظر جامعه آماری گزینه T₅S₅. تنوع سازی کاربری‌های مختلف با هویت فرهنگی و کالبدی در محلات با وزن ۰،۸۵۲ می‌باشد. بعد از آن گزینه‌های T₄S₄. تلاش برای حفظ و تعمیر و نگهداری مبلمان شهری به عنوان عامل زیبایی محلات و مناطق مختلف شهری با وزن ۰/۵۶۰ و T₁S₁. توسعه مبلمان شهری در نقاط متعدد شهر به عنوان نماد برنامه ریزی ورزش و اوقات فراغت همگانی در اماکن عمومی با وزن ۰/۵۹۰ در رتبه‌های بعدی قرار دارد.

همانطور که گفته شد هدف این راهبرد، کاهش نقاط ضعف و افزایش فرصت‌ها است. گاه سازمانها و مناطق و بویژه شهرها به دلیل برخورداری از ضعف‌های اساسی، امکان استفاده از فرصت‌های به دست آمده را ندارند، لذا تقویت مدیریت شهری به منظور از بین بردن نقاط ضعف می‌تواند سازمان‌ها را در استفاده از فرصت‌ها توانمند کند. در راهبرد بازنگری مهمترین گزینه W₆ O₃. افزایش بودجه توسعه مبلمان شهری بمنظور طراحی و ساخت مبلمان با کیفیت با امتیاز ۱ می‌باشد. بدین ترتیب، راهبرد بازنگری بیشتر به نوسازی و تقویت استحکامات ساختمانی تاکید دارد. بعد از آن گزینه W₂ O₂. مناسب سازی کاربری‌های مبلمان شهری برای اقشار مختلف بویژه معلولین، نابینایان و ... با امتیاز ۰/۸۳۴ و W₇ O₇ گسترش امنیت در اماکن عمومی به منظور ارتقاء آسودگی خاطر ساکنین منطقه و افراد غیربومی جهت استفاده از اماکن عمومی با امتیاز (۰/۷۰۷) در رتبه‌های بعدی قرار دارد.

جدول ۱۰: اولویت بندی مولفه‌های راهبرد بازنگری

رتبه	Cl _i ⁺	Si _i ⁻	Si _i ⁺	
۵	۰/۳۵۳	۰/۰۱۵۰	۰/۰۲۷۵	W ₁ O ₁ . توجه مسئولان شهری و کشوری به مسئله زیبا سازی و طراحی شهری با هدف حذف کاربری‌های ناسازگار با فرهنگ و نگرش اجتماعی مردم منطقه بویژه بانوان
۲	۰/۸۳۴	۰/۰۳۴۶	۰/۰۰۶۹	W ₂ O ₂ . مناسب سازی کاربری‌های مبلمان شهری برای اقشار مختلف بویژه معلولین، نابینایان و ...
۴	۰/۶۱۴	۰/۰۲۴۸	۰/۰۱۵۶	W ₅ O ₈ . نصب بنرهای آموزش نحوه استفاده صحیح از مبلمان در اماکن عمومی
۱	۱/۰۰۰	۰/۰۴۰۱	۰/۰۰۰۰	W ₆ O ₃ . افزایش بودجه توسعه مبلمان شهری به منظور طراحی و ساخت مبلمان با کیفیت
۳	۰/۷۰۷	۰/۰۲۸۷	۰/۱۱۹	W ₇ O ₇ . گسترش امنیت در اماکن عمومی به منظور ارتقاء آسودگی خاطر ساکنین منطقه و افراد غیربومی جهت استفاده از اماکن عمومی

جدول ۱۱: اولویت بندی مولفه‌های راهبرد تنوع

رتبه	Cl ⁺	Si ⁻	Si ⁺	
۳	۰/۴۹۰	۰/۰۱۷۷	۰/۰۱۸۴	T ₁ S ₁ : توسعه مبلمان شهری در نقاط متعدد شهر به عنوان نماد برنامه ریزی ورزش و اوقات فراغت همگانی در اماکن عمومی
۲	۰/۵۶۰	۰/۰۲۲۰	۰/۰۱۷۳	T ₄ S ₄ : تلاش برای حفظ و تعمیر و نگهداری مبلمان شهری به عنوان عامل زیبایی محلات و مناطق مختلف شهری
۱	۰/۸۵۲	۰/۰۳۱۸	۰/۰۰۵۵	T ₅ S ₅ : تنوع سازی کاربری‌های مختلف با هویت فرهنگی و کالبدی در محلات
۵	۰/۱۲۴	۰/۰۰۴۷	۰/۰۳۳۲	T ₂ S ₇ : توسعه پژوهش در زمینه نقش مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت زندگی ساکنین منطقه
۴	۰/۲۵۰	۰/۰۰۹۷	۰/۰۲۹۱	T ₆ S ₈ : گسترش ارتباط بین شهروندان و مسئولان شهری به منظور حل مشکلات مبلمان شهری در زمینه طراحی، تولید و نصب مبلمان شهری

نتیجه گیری و پیشنهادات

انسان از بدو آفرینش در جست‌وجوی رفاه و آسایش بیشتر با استفاده از نبوغ و خلاقیت از همه عناصر موجود در طبیعت استفاده بهینه کرده است. یکی از ابداعات بشر ساخت شهر و توسعه شهرنشینی و آماده کردن زیرساخت‌های مناسب برای راحتی بیشتر شهرنشینان است.

سازماندهی مبلمان شهری به عنوان یکی از مهمترین عناصر محیط شهری، سهم بسزایی در مطبوعیت و مطلوبیت فضا از نظر شهروندان دارد و عدم برنامه ریزی یا برنامه ریزی ناقص در زمینه مبلمان شهری، به عدم کارایی این عناصر دامن می‌زند. اهمیت این مقوله در دنیای شهرنشین کنونی، تا حدی است که از تمامی گروهها و تخصصها در زمینه تأمین و طراحی مبلمان شهری، جهت برقراری آسایش و آرامش شهروندان کمک گرفته می‌شود. در واقع مبلمان شهری باید در راستای هویت‌دهی به شهر و سیمای آن گام بردارد و آینه‌ای تمام قد از فرهنگ شهروندان باشد. چنان که بیننده با قرار گرفتن در آن فضا به سهولت و لذت تمام با آن ارتباطی مفهومی برقرار کند. این حس می‌تواند با نگاه به صندلی‌ها و نیمکت‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، سطل‌های زباله، بیلبوردها و تابلوهای آگهی و نمادهای شهری ایجاد شود. هر کدام از این وسایل می‌تواند با خصوصیت‌های منحصر به فرد بومی و منطقه‌ای باشد.

از ویژگی‌های مهم مبلمان شهری وابستگی آن به فرهنگ است. این فرهنگ و هویت باید متأثر از فرهنگ و هویت شهروندان باشد. به همین سبب امروزه در طراحی شهرها و نحوه مبلمان فضاهای شهری، توجه به فرهنگ و فولکلور اهمیتی ویژه دارد.

در این پژوهش که با هدف ارزیابی نقش بومی سازی المان‌ها بر هویت بخشی مبلمان شهری منطقه ۵ شهر

کرج انجام شد. با توجه به گویه‌های جدول (۱) میانگین بدست آمده حاصل از پرسشنامه شهروندان ۳/۴۳ می باشد که با توجه به بالا بودن از میانگین استاندارد (۳) لذا فرضیه مطرح شده تایید می‌شود. همچنین نتایج حاصل از مدل SWOT در راهبرد تهاجمی، مهمترین مولفه S₁₀ O₁₀. افزایش اوقات فراغت با ایجاد مبلمان شهری در مراکز خدماتی متعدد در بخش مرکزی با وزن ۰/۷۳۱، در راهبرد تدافعی، گزینه‌های W₄ T₉. مشارکت دادن مردم در طراحی و ساخت مبلمان شهری و مکان یابی صحیح آن براساس نیاز مردم با امتیاز ۰/۹۲۴، در راهبرد بازنگری مهمترین گزینه W₆ O₃. افزایش بودجه توسعه مبلمان شهری به منظور طراحی و ساخت مبلمان با کیفیت با امتیاز ۱ و در راهبرد تنوع، مهمترین مولفه این راهبرد از نظر جامعه آماری گزینه T₅S₅. تنوع سازی کاربری‌های مختلف با هویت فرهنگی و کالبدی در محلات با وزن ۰/۸۵۲ می‌باشد. از اینرو، شهروندان منطقه ۵، با رضایت از وضعیت فعلی، در صدد ارتقاء شاخص‌های مثبت و امکانات و توانمندی‌های طراحی و معماری منطقه با استفاده از مدیریت شهری هستند. فرضیه‌ای که در این پژوهش مطرح شد و همانند تحقیقات پیشین (اسلامی راد و قاسمی ۱۳۹۰، محمدی و تقی پور، ۱۳۹۴، به اثبات رسید. بدین معنی که: ایجاد مجموعه‌ای همخوان با محیط پیرامونی، بومی سازی المان‌های مبلمان شهری ضروری می‌باشد.

در نهایت می‌توان گفت، اگر به مبلمان شهری توجه نشود، فضاهای شهری نیز آرامش و سکون لازم را ندارند و شهروندان نیز رغبتی پیدا نمیکنند تا از این فضاها بهره برداری نمایند و عزلت و گوشه نشینی افزایش یافته و پیامدهای آن به شکل افسردگی، تقلیل کنش اجتماعی و... خود را نشان خواهد داد. به همین دلیل، میتوان ادعا نمود که مبلمان شهری زیبا و دارای استانداردهای علمی،

دانشگاه تهران، چاپ چهارم، تهران، تعداد صفحات ۴۰۲

حکمت نیا، حسن، (۱۳۹۳)، سطح بندی توسعه یافتگی محله‌های شهری با تاکید بر رضایتمندی استاندارد مبلمان شهری (مطالعه موردی محله‌های شهر ابرکوه) پژوهش‌های جغرافیای برنامه ریزی شهری، دوره دوم، شماره ۴، صفحه ۵۱۹-۵۰۱

درویشی، یوسف (۱۳۹۳) چالش‌های مبلمان شهری در شهر اردبیل، نهمین سمپوزیوم پیشرفت‌های علوم و تکنولوژی، کمیسیون اول همایش ملی معماری، شهرسازی و توسعه پایدار، مشهد، ۲۹ آبان، صفحه ۱۱-۱

زنگی آبادی، علی، تبریزی، نازنین، (۱۳۸۳)، طراحی و برنامه ریزی مبلمان شهری، انتشارات شریعه توس. زینلی قطب آبادی، امینه (۱۳۹۷) بررسی و تحلیل مولفه‌های هویت بخشی شهری (نمونه موردی شهر بابک) پنجمین کنفرانس ملی شهرسازی، معماری، عمران و محیط زیست، بهمن، صفحه ۱۶-۱

فرمانداری شهرستان کرج، (۱۳۹۹)، ویژگی‌های جغرافیایی شهرستان کرج. معاونت برنامه ریزی قنبری، ابولفضل، (۱۳۸۹)، استانداردهای مبلمان شهری، انتشارات مهر ایمان، تبریز.

محمدی، علیرضا و پیشگر، الهه (۱۳۹۷) تحلیل وضعیت مبلمان شهری و سنجش رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: حاشیه رودخانه بالیخی جای شهر اردبیل) آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۸، شماره ۲۷، صفحه ۲۰-۱

مرتضایی، سید رضا، (۱۳۸۲)، رهیافت‌هایی در طراحی مبلمان شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، تهران.

یوسفی، اسماعیل، رحمانی، امیر و قربانخانی، محسن (۱۳۹۳) ارزیابی نقش المان‌های شهری بر ارتقای حس مکان در فضاهای شهری (نمونه موردی: شهر همدان)، مطالعات محیطی هفت حصار شماره دهم، سال سوم، زمستان، صفحه ۸۱-۷۱

Abdul Wahab, M. H. et al., 2015, Malay Furniture: Design, Function and Meaning, Social and Behavioral Sciences, Vol. 202, PP. 285-293. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.08.23>

Bonenberg, Wojciech, 2015. Public space in the residential areas: the method of socialspatial analysis. Procedia Manufacturing, 3: 1720-1727.

ضمن آن که نیازهای روانی شهروندان را تأمین خواهد کرد، از روزمرگی شهرها نیز جلوگیری به عمل می‌آورد. لذا پیشنهادهایی که در اینجا می‌توان بیان نمود عبارت انداز:

فرهنگ سازی به منظور آگاه سازی شهروندان و نهادینه کردن فرهنگ استفاده بهتر از مبلمان شهری افزایش تنوع در عناصر مبلمان شهری با توجه به رشد منطقه و افزایش نیازهای شهروندان بازنگری در نحوه مکان یابی انواع مبلمان با هدف توزیع متعادل و مناسب مبلمان در سطح منطقه متناسب با ویژگی محدوده مورد نظر طراحی و استقرار مبلمان شهری متناسب با شرایط اقلیمی و فرهنگ بومی؛

به منظور آگاه سازی شهروندان و نهادینه کردن فرهنگ استفاده بهتر از مبلمان شهری استفاده از ابزار متنوع اطلاع رسانی در منطقه

منابع

آزادخوانی، پاکزاد و طهماسبی کیا، زهرا (۱۳۹۵) بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان (مطالعه موردی: منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه)، نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال هفتم، شماره بیست و هفتم، زمستان، صفحه ۹۳-۱۱۰

امیری، حکمت، بیرانوندزاده، مریم و خداداد، مهدی، (۱۳۹۵)، رضایتمندی شهروندان از کیفیت مبلمان پارک‌های محلات شهری در کلانشهر تهران، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، سال هشتم، شماره بیستم و هشتم، زمستان، صفحه ۵۶-۴۷

ایستگلدی، مصطفی، فهیمه، خواجه نبی، حاجی زاده، فاضل و ستارزاده، نظام الدین (۱۳۹۷) سنجش میزان رضایت مندی ساکنان شهری از وضعیت مبلمان شهری (مطالعه موردی: مناطق پنج گانه شهر زاهدان)، مجله پژوهش‌های جغرافیایی برنامه ریزی شهری، دوره ۶، شماره ۴، زمستان، صفحه ۷۵۲-۷۳۵

بذرگر، محمدرضا (۱۳۹۶) بررسی نقش المانهای شهری در تقویت هویت کالبدی؛ مطالعه موردی شهر شیراز، نشریه پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال هشتم، شماره ۳۰، پاییز، صفحه ۱۰۰-۸۳

پوراحمد، احمد، و شمعی، علی (۱۳۹۰) بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا، انتشارات

- Bulut, Yahya & Omer Atabeyogh (2007), Urban Furniture in Historical Urban Structure & Usage Culture: Erzurum City Case, Landscape Architecture Department, Agricultural Faculty, Ataturk University, Erzurum, Turkey.
- Fukahori, Kiyotaka & Kubota, Yoichi (2002), The role of Design Elements on the Cost Effectiveness of Streetscape Improvement, Landscape & Urban Planning, N63.
- Nasution, A.D., Zahrah, W, 2014. Community Perception on Public Open Space and Quality of Life in Medan, Indonesia. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 153: 585-594.
- Poldma, Tiiu., Labbé. Delphine. Bertin. Sylvain, De Grosbois. Ève., Barile. Maria., Mazurik. Kathrina., Desjardins. Michel.,Herbane. Hakim, Artis, Gatline, 2014. Understanding people's needs in a commercial public space: About accessibility and lived experience in social settings ALTER, European Journal of Disability Research 8: 206–216.
- Silivasan M, Berar C (2010). Study regarding the creation of urban furniture for parks and gardens in the ArchiCAD program, Banat University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Timisoara
- Oguz, D., Cakci, I. (2010), Changes in leisure and recreational preferences: A case study of ANKARA, Journal of Scientific Research and Esseys, 5 (8). pp. 721. 729.